

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

**на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньою програмою «Облік і аудит»**

на тему: «Облік, контроль та аналіз розрахунків з оплати праці: організаційно-методичні аспекти та напрямки вдосконалення (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)»

Виконавець:

студентка факультету менеджменту,
обліку та інформаційних технологій
42 групи

Привроцька Наталія Тарасівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Канд. екон. наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Семенова Катерина Данилівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Важливим засобом забезпечення високого рівня продуктивності праці, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, ефективності діяльності персоналу підприємства є належно організована, раціональна та правильно побудована система розрахунків з оплати праці. Від побудови ефективної системи мотивації, організації її обліку, контролю і аналізу залежать обсяг і своєчасність виконання всіх робіт, ефективність використання устаткування, і як результат – обсяг виробництва продукції, її собівартість, прибуток і ряд інших економічних показників.

Рівень заробітної плати в країні є відображенням її соціального та економічного стану. В Україні існує ряд проблем у системі організації оплати праці, яким не приділяється належна увага, що призводить до негативних наслідків: розміри заробітної плати не відповідають кінцевим результатам праці працівників і підприємств, відбувається прискорене зростання рівня безробіття, зниження якості праці, розвиток тіньових процесів, руйнування стимулів до праці та відтоку кваліфікованої молоді за кордон. Тому необхідно вирішити питання щодо вдосконалення механізму планування, організації, стимулювання й оптимізації диференціації доходів та їх оподаткування таким чином, щоб були задоволені всі сторони соціально-трудова відносин – держава, роботодавець і найманий працівник.

У зв'язку з цим, заробітна плата займає центральне місце в системі бухгалтерського обліку кожного суб'єкта господарювання. Тому питання проблем бухгалтерського обліку, аналізу і контролю нарахування та виплати заробітної плати є актуальними та потребують дослідження.

Особливу увагу питанням сучасного стану організації обліку розрахунків з оплати праці приділяють багато українських науковців, зокрема: О.М. Анісімова, В.С. Василенко, О.С. Ветлужська, О.В. Гамова, А.О. Гордеюк, Н.В. Каткова, Т.О. Кобильник, І.А. Козачок, К.Б. Лобань, А.А. Малашевська, К.В. Маслова, Ю.Ю. Миронова, Ю.О. Михайленко, Н.В. Овсюк, В.А. Панасенко, С.М. Семенова, І.В. Н.М. Сіренко, Соболева, Т.В. Федоренко, С.В. Цимбалюк, О.М. Шпирко, Ю.О. Щербина, О.Г. Юрченко та ін.

У своїх працях фахівці-економісти досліджують найважливіші питання оплати праці, а також стану заборгованості з оплати праці. Науковці визначають фактори, що впливають на розмір заробітної плати, методичне забезпечення внутрішнього контролю заробітної плати на всіх етапах його виконання і пропонують шляхи та напрями оптимізації тарифного регулювання заробітної плати.

Але, незважаючи на значний прояв інтересу до цієї проблематики, не всі аспекти достатньо розглянуті та опрацьовані. Облік, аналіз та контроль розрахунків з оплати праці висвітлюються окремо, тобто немає комплексного підходу до вирішення цього питання. Також стрімкий розвиток економіки вимагає пошуку нових шляхів поліпшення систем оплати праці й удосконалення обліку та контролю виплат працівникам. Отже, в сучасних умовах проблема покращення організації системи обліку оплати праці потребує подальших досліджень та доопрацювання.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення та систематизація науково-теоретичних та методичних засад обліку оплати праці та її розрахунків, оцінка методики організації обліку, контролю та аналізу виплат працівникам, а також формування пропозицій щодо удосконалення цієї системи.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність категорії заробітної плати;
- розкрити основні форми та системи оплати праці;
- розглянути нормативно-правове регулювання виплат працівникам;
- проаналізувати особливості та відмінності обліку оплати праці згідно міжнародних та національних стандартів;
- визначити основні податки та збори, що пов'язанні з оплатою праці, особливості їх розрахунку та сплати;
- визначити особливості організації аналітичного та синтетичного обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві;
- розглянути діючу система внутрішнього контролю заробітної плати на підприємстві;
- надати загальну характеристику ТОВ «Телекарт-Прилад» і проаналізувати результати його фінансово-господарської діяльності;
- провести аналіз оплати праці на підприємстві на підставі облікової інформації;
- виявити та розкрити недоліки діючої системи обліку та контролю і запропонувати напрями її вдосконалення на підприємстві.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступає процес обліку, контролю та аналізу заробітної плати та пов'язаних з нею розрахунків на підприємстві.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є організаційно-методичні аспекти обліку, аналізу та контролю розрахунків з оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Методи дослідження. При проведенні дослідження використані такі загальнонаукові та спеціальні методи: порівняння, деталізація та узагальнення, аналіз та синтез економічних явищ, методи індукції та дедукції, розрахунок відносних та середніх величин, методи аналізу динаміки, балансовий метод, сальдовий метод, графічний та табличний методи представлення даних.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові документи, що регламентують облік і внутрішній контроль розрахунків з оплати праці в Україні, наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених, монографії, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, а також первинна документація, облікові реєстри, внутрішня та фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (47 найменувань) та 15-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 82 сторінки. Основний зміст викладено на 75 сторінках. Робота містить 14 таблиць, 7 рисунків.

Публікації результатів дослідження. За темою дослідження опубліковано тези доповідей на 2-х конференціях:

Привроцька Н. Т. Окремі питання аудиту розрахунків з оплати праці. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*: тези доповідей VII Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. Одеса: ОНЕУ, 2021. С. 82-84.

Привроцька Н. Т. Аналіз витрат на оплату праці ТОВ «Телекарт-Прилад». *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*: тези доповідей VII Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. Одеса: ОНЕУ, 2021. С. 137-139.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи обліку заробітної плати»* розкрито сутність понять «заробітна плата» та «оплата праці», форми та системи оплати праці; розглянуто нормативно-правову базу обліку розрахунків за виплатами працівникам; досліджено особливості обліку виплат працівникам згідно національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

У другому розділі *«Організація обліку розрахунків з оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад»* надано загальну характеристику підприємства; розглянуто особливості аналітичного та синтетичного обліку заробітної плати на підприємстві (облік нарахування та утримань із заробітної плати); надано опис документального оформлення операцій з обліку заробітної плати та запропоновано рекомендації щодо вдосконалення обліку таких розрахунків на підприємстві.

У третьому розділі *«Аналіз і контроль розрахунків з оплати праці: шляхи удосконалення»* представлено організацію системи внутрішнього контролю розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві та надано рекомендації щодо її удосконалення; проведено аналіз основних показників діяльності підприємства, його фінансового стану, складу та динаміки працівників, структури фонду оплати праці, ефективність використання коштів на оплату праці тощо; надані практичні рекомендації щодо удосконалення діючої системи контролю заробітної плати на підприємстві та підвищення ефективності використання коштів на оплату праці.

ВИСНОВКИ

Заробітна плата як соціально-економічна категорія займає важливе місце як на рівні суб'єкта господарювання, так і на рівні країни. Належно організована та правильно побудована система розрахунків з оплати праці на підприємстві впливає не тільки на його ефективність діяльності, але й на стан суспільного й економічного прогресу, а також на діяльність держави в цілому.

На сьогодні існує велика кількість тлумачень сутності заробітної плати. Відмінності у визначеннях обумовлені специфікою соціально-трудова і соціально-економічних відносин на кожному етапі розвитку суспільства.

Нормативно-правове регулювання виплат працівникам в Україні на підприємствах, установах та організаціях здійснюється на трьох рівнях. На макрорівні вплив норм правової бази поширюється на усі види діяльності. На

мезорівні нормативно-правова база зазначає правила розрахунків з працівниками окремих галузей, беручи до уваги їх особливості. Нормативні документи створюються на кожному підприємстві відповідно до законодавства на мікрорівні.

Порівняльний аналіз МСБО 19 та П(С)БО 26 «Виплати працівникам» показав, що національний стандарт містить достатню кількість неоднозначностей. Тому необхідно ввести відповідні зміни та здійснити реформування національної системи обліку відповідно до міжнародної практики.

Об'єктом дослідження виступає процес обліку, контролю та аналізу заробітної плати та пов'язаних з нею розрахунків на підприємстві. Предметом дослідження є організаційно-методичні аспекти обліку, аналізу та контролю розрахунків з оплати праці на одеському підприємстві ТОВ «Телекарт-Прилад», яке є національним виробником сучасних цифрових засобів зв'язку. Основний напрямок діяльності підприємства – розробка та серійне виробництво комплексних автоматизованих системних проектів для телекомунікаційної галузі, енергетики, транспорту, комунального господарства з використанням контактних і безконтактних карт.

На ТОВ «Телекарт-Прилад» оплата праці працівників здійснюється за погодинною системою, а робітничі професії оплачуються за погодинно-преміальною системою. Враховуючи наявні форми та системи оплати праці для окремих категорій працівників доцільно застосовувати такі їх види: для робітників основного виробництва – відрядно-преміальну систему, для робітників допоміжного виробництва – погодинно-преміальну, для управлінського персоналу – погодинно-преміальну.

Інформація про розрахунки з оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад» ведеться на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» та використовують такі субрахунки: 661 «Розрахунки за заробітною платою»; 662 «Розрахунки за депонентами». Підставами для нарахування основної заробітної плати працівникам з погодинною формою оплати праці є таблиць обліку використання робочого часу. Нарахування додаткової заробітної плати проводять на підставі таких первинних документів, як накази (розпорядження) про преміювання, про встановлення доплати, про надання відпустки тощо. Документами, що відображають суму витрат на оплату праці підприємства, є розрахунково-платіжні відомості.

Після проведення аналізу системи внутрішнього контролю ТОВ «Телекарт-Прилад» виявлено, що на підприємстві немає окремої служби внутрішнього контролю. Обов'язки щодо дотримання правил ведення бухгалтерського обліку та їх контролю покладені на бухгалтерію підприємства. Дослідження показало, що діюча система обліку на підприємстві є ефективною, бухгалтерський облік операцій щодо виплат працівникам ведеться правильно. Однак виявлено такі недоліки: відсутність деталізації синтетичного рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам», недостатнє висвітлення у Положенні про облікову політику основних моментів щодо обліку оплати праці на підприємстві, відсутність документообігу та окремої служби внутрішнього контролю.

Аналіз основних показників діяльності показав, що на підприємстві відбувається зростання чистого доходу і одночасно значне зростання собівартості продукції, що призвело до зменшення прибутку від основної операційної діяльності.

Зменшується віддача основних засобів. У той же час витрати на оплату праці зросли на 62,4%.

У 2020 році відбулося зменшення суми власного капіталу підприємства, що свідчить про збільшення його залежності від зовнішніх джерел фінансування господарської діяльності. Аналіз динаміки показників фінансових результатів показав, що у 2020 році відбулось значне зниження усіх показників фінансових результатів і порівняно з минулим роком ситуація погіршилась. Показник чистого прибутку у звітному році зменшився на 22,4 млн. грн. Зниження основних показників прибутку підприємства призвело до зниження всіх показників рентабельності його діяльності.

Щодо структури працівників підприємства, то вона змінилась: якщо у 2018 році найбільшу частку займали основні виробничі робітники, то у 2019 та 2020 роках – інженерно-технічний персонал. Варто відмітити, що за 2018-2020 рр. відбулось значне збільшення загальної кількості працівників. Так, якщо у 2018 році їх кількість складала 255 осіб, то у 2020 році – уже 489 осіб, тобто кількість працівників зросла на 234 особи. Відповідно фонд оплати праці зріс більш ніж у 3 рази.

У 2020 році ТОВ «Телекарт-Прилад» зазнало додаткових витрат на оплату праці. Тому підприємству рекомендується здійснити оптимізацію витрат на оплату праці, переглянути системи оплати праці з метою вибору найбільш раціональної. Також рекомендується вживати заходів щодо підвищення продуктивності праці, впроваджувати сучасні технології та обладнання, не допускати втрат робочого часу робітників.

АНОТАЦІЯ

Привроцька Н. Т. «Облік, контроль та аналіз розрахунків з оплати праці: організаційно-методичні аспекти та напрямки вдосконалення (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою Облік і аудит.

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю розрахунків з оплати праці на ТОВ «Телекарт-Прилад».

Проаналізовано систему обліку розрахунків за виплатами працівникам на ТОВ «Телекарт-Прилад», організацію синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві; розраховано та проаналізовано основні показники, які характеризують результати діяльності підприємства; здійснено аналіз його фінансового стану та ефективності використання коштів на оплату праці.

Запропоновано напрямки удосконалення обліку і системи контролю на ТОВ «Телекарт-Прилад», зокрема здійснити оптимізацію витрат на оплату праці, переглянути системи оплати праці, удосконалити Положення про оплату праці, створити службу внутрішнього контролю.

Ключові слова: заробітна плата, розрахунки з оплати праці, виплати працівникам, облік, аналіз, контроль.

ANNOTATION

Pryvrotska N. T. «Accounting, control and analysis of payroll calculations: organizational and methodological aspects and ways of improvement (based on the example of «Telecart-Prilad», LLC)»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and taxation» for the educational program Accounting and Auditing.

Odessa National Economic University. – Odessa, 2021.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and control of payroll calculations at «Telekart-Prilad», LLC.

Author analysis the system of accounting for payments to employees at «Telekart-Prilad», LLC, the organization of synthetic and analytical accounting of payroll calculations at the enterprise, calculate and analyze the main indicators that characterize the results of the enterprise's activities, analyze its financial condition and the efficiency of using funds for Labor remuneration.

Author offers ways of improvement the accounting and control system at «Telekart-Prilad», LLC, in particular, to optimize labor costs, review remuneration systems, improve the regulation on Labor remuneration, and create a separate internal control service.

Keywords: wages, payroll calculations, employee benefits, accounting, analysis, control.